ئایا نوێژ لەپشت مبتدع وعەقیدە نەناسراو دروستە ؟!

ئایا ڕاستە هەرکات بیدعە وکوفر زۆربوو نابێت نوێژ بکەیت
لەپشت هیچ مەلایەک تاعەقیدەی شارەزا ئەبیت ؟

نووسەر:
مامۆستا ئوسامە تەوحیدی شارەزووری

بسم الله الرحمن الرحيم

ئایا نـوێژ لەپشت مبتدع وعەقیدە نـەناسراو دروستە ؟!

ئایا ڕاستە هەرکات بیدعە وکوفر زۆربوو نابێت نوێژ بکەیت لەپشت هیچ مەلایـەک تاعەقیدەی شارەزا ئەبیت ؟

نوسەر :

مامۆستا ئوسامە تەوحیدی شارەزووری

الدولة الإسلامية

خلافةٌ على مِنهاجِ النُّبوّة

١٤٤٧ هـ

له سەلەفەوە دەست پێ ئەكەین كەبیدعەی جەهمیەت وموعتەزیلە وقەدەری وشیعە ورافیزە وخەواریج ومورجیئە بەربڵاو بوە لەگەڵ ئەوەشدا بابزانین چیان فەرمووە

ئیمامی سفیانی ثەوری فەرمووی : ئەی **شوعەیب** سودت پێ ناگەیەنێت ئەوەی بۆم نوسیوی تاوەک نوێژکردن بەشەرع ی ئەبینیت لەپشت هەموو كەسێک جا ئەو كەسە باش بێت یان خــــراپ (رەدە بۆئەوانەی ئەڵێن نوێژ تەنها لەپشت چاكەكار دروستە)

شعیب ئەڵێت وتم بەسوفیان : یا أبا عبد الله الصلاة كلها؟

واتا : ئایا هەموو نوێژەكــان لەپشت چاكەكار وخراپكارەوە بكەم ؟

فەرمووی: (لا ولكن صلاة الجمعة والعيدين ،صل خلف من أدركت وأما سائر ذلك فأنت مخير لا تصل إلا خلف من تثق به وتعلم أنه من أهل السنة والجماعة)

فەرمووی نـەخێر بەڵام نوێژی جمعە و دووجەژنەکە لەپشت هەرکەسێکەوە بوو ئەنجامی بدە بەڵام نوێژەکانی تـر خۆت ئـازادی لەوەی کە نوێژنەکەی لەپشت کەسێکەوە تا لێی دڵنیابیت کەئەهلی سونە وجەماعەیە

- کەواتــا لەقسەکەی ئیمام سفیان مەبەستی ئەوەیە گەر نەشزانی پێش نوێژ خوێن ئەهلی سونەیە حەڵاڵە نوێژی لەپشتەوە بکەی چونکە فەرمووی خۆت ئازاد وسەرپشکی گەر حەرام بوایە نەیدەفەرموو ئازادی چونکە سەرپشک بون نیە لەحەرامــدا.

- کەواتــا ئازادی (بۆت حەڵاڵە) لەوەی لەپشت ئەو کەسەوە نوێژنەکەی برۆی لەپشت ئەهلی سونەیەک نوێژ بـکەی بەڵام گەر ئەهلی سونەتت دەست نەکەوت ئەوا نوێژ لەپشتیەوە ئەکەی بانەشی ناسیت چونکە واجب ی جەماعەت تەرک ناکرێت لەبەر سونەتی نوێژکردن لەپشت ئەهلی سونەت

ئەسڵەن گەر نوێژ تەنها لەپشت خاوەن عەقیدەی ئەهلی سونەت جائیزبێت و عەقیدە نەناسراو نوێژی لەپشت جائیز نەبێت کەواتا نوێژی زۆربەی سەلەف باتڵ بوە.

الحكم بن عطيه ئەفەرمووێت : (سألت الحسن، فقلت: رجل من الخوارج يؤمنا، أنصلي خلفه قال: نعم، قد أم الناس من هو شر منه) [أصول السنة لابن أبي زمنين 211]

پرسیارم لەحەسن کرد وتم پیاوێ لەخەوارج پێش نوێژیمان دەکات ئایا نوێژی لەپشتەوە بکەین ؟

فەرمووی بەڵێ خەڵکانێ پێش نوێژیان کردووە لەخەواریج خراپتربون .

– جائەگەر نوێژنەکەی تەنها لەپشت ئەهلی سونەت نەبێت کەواتـا نوێژی سەلەف باتڵ بوە لەپشت ئەهلی بیدەع !

ابن حزم رحمـه الله دەفەرموێت : (وما امتنع قط أحد من الصحابة رضي الله عنهم، ولا من خيار التابعين، من الصلاة خلف كل إمام صلى بهم؛ حتى خلف الحجاج، وحبيش بن دلجة، ونجدة الحروري...وقيل لابن عمر في ذلك، فقال: إذا قالوا: حي على الصلاة. أجبناهم، وإذا قالوا: حي على سفك الدماء... تركناهم)

هیچ کاتێ هیچ یەکێ لەصحابە ڕەزای الله یان لێ بێت وە لە باشترینەکانی تابعین کەسیان ڕێگری نوێژیان نەکردووە لەپشت ئەو ئیمامەی پێشنوێژیان بۆدەکات تەنانەت نوێژیان کردوە لەپشت حەجاج (کەخیلاف هەبوو لەتەکفیرکردن ی) وە لەپشت حبیش بن دلجە ونجدەی حروری (خەواریج) وە وترا بە ابن عمر لەسەر نوێژکردن لەپشتیان فەرمووی : گەر وتیان وەرن بۆنوێژ وەلامیان دەدەینەوە بەلام ئەگەر بانگمان بکەن بلێن وەرن بۆ خوێن ڕێژی ناچین بەدەمیانەوە

شـێـخ ـی ئیسلام ابن تـيمية دەفەرموێت : (لم يقل أحد من الأئمة: إنه لا تجوز الصلاة إلا خلف من علم باطن أمره) [مجموع الفتاوى 3/281]

هیچ یەکێ لەپێشەوایان نەیان فەرمووە نوێژکردن جائیز نیە ئیلا لەپشت کەسێکەوە نەبێت کەعەقیدەکەی بزانیت.

– هەموو ئەو وتانەی سەلەف کەهاتوە ئەڵێت نوێژ مەکەن لەپشت ئەهلی سونەت نەبێت مەبەستیان ئەوە نیە نوێژکردن لەپشت کەسێ نەیناسیت حەرامە بەبەڵگەی ئەم وتەیە

ابن أبي زمنين له [أصول السنة (1/284)] دەیگێڕێتەوە : (قَالَ اِبْنُ وَضَّاحٍ وَسَأَلْتُ يُوسُفَ بْنَ عَدِيٍّ عَنْ تَفْسِيرِ حَدِيثِ اَلنَّبِيِّ صَلَّى اَللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ قَالَ: اَلْجُمُعَةُ خَاصَّةً، قُلْتُ: وَإِنْ كَانَ اَلْإِمَامُ صَاحِبَ بِدْعَةٍ قَالَ نَعَمْ، وَإِنْ كَانَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ; لِأَنَّ اَلْجُمُعَةَ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ لَيْسَ تُوجَدُ فِي غَيْرِهِ)

ابن وضاح دەڵێت پرسیارم لە یوسف ی کوڕی عدی کرد لەبارەی ڕاڤەی فەرموودەی نوێژ بکە لەپشت هەموو چاکەکار وخراپکارێ یوسف فەرمووی نوێژی هەینی تایبەتە

وتم : ئەگەر چی ئیمامەکە خاوەن بیدعەش بێت ؟

فەرمووی : بـەڵێ ئەگەر خاوەن بیدعەش بێت چونکە جومعان لەیەک جێگا ئەنجام دەدرێت شوێنی تر نیە بۆی بچیت .

– کەواتـا بۆیە بۆ نوێژەکانی تر لەپشت مبتدعەوە نایکەن چونکە شوێنی تریان هەبوە ئەهلی سونەت پێش نوێژی کـردووە بەڵام چونکە جومعان لەیەک شوێن دەکرێت نوێژەکە دەکەن گەرچی ئیمامەکە مبتدع یش بێت خۆ ئەگەر نوێژکـردن دروست نەبێت لەپشـت مبتدع ئەوا جومعەش ناکرێت لەپشتیان و دەیفەرموو دووبارەی بکەوە.

– کەواتــا بۆنوێژەکانی تریش گەر ئەهلی سونەتت دەست نەکەوت ئەوا نوێژەکەت دەکەی گەرچی پێش نوێژەکە مبتدع یش بێت بەڵام گەر مزگەوتی ئەهلی سونەت هەبێت ئەوکاتە لەپــشت مبتدع ـەوە ناکرێت بەڵام بشی کەیت هەر درووستە وەک سفیان فەرمووی : خۆت ئازاد وسەرپـشـکی .

لەلای سەلەف تەنها نوێژ لەپــشت کافرەوە جائیزنیە

البربهاري رحمه الله لە [شرح السنة 49] دەفەرموێت : (والصلوات الخمس جائزة خلف من صليت إلا أن يكون جهميا فإنه معطل وإن صليت خلفه فأعد صلاتك)

واتا : پێنج فەرزەکە جائیزە لەپـــشت هەرکەسێکەوە ئەنجامی بەیت تەنها (جەهمی) نەبێت چونکە ئەوانە معطلەن ئەگەر نوێژت کرد لەپشتیان دووبارەی کەوە

– کەواتــا ئەگەر لەپشت مبتدع وعەقیدە نەناسراو جائیز نەبوایە دەیفەرموو نوێژ لەپشت عەقیدە نەناسرا ومبتدع یش

جائیزنیە بەڵام تەنها لەپشت مورتەد فەرمووی جائیزنیە.

– کەواتە ئەگەر عەقیدەی مەلاکە نەناسیت نوێژی لەپشتەوە ئەکرێت هەرکەس بڵێت نوێژی لەپشتەوە ناکرێت ونوێژەکە باتڵە ئەوکەسە مبتدع ـە.

شـێخ ـی ئیسلام ابن تیمیة رحمه الله تعالى دەفەرموێت : (لم يقل أحد من الأئمة: إنه لا تجوز الصلاة إلا خلف من علم باطن أمره) [مجموع الفتاوى 3/281]

هیچ یەکێ لەپێشەوایانی دین نەیان وتوە نوێژ دروست نیە ئیلا لەپشتی کەسێکەوە نەبێت کە عەقیدەی بزانیت .

وەفەرموویەتی : (الصلاة خلف المستور جائزة باتفاق علماء المسلمين، ومن قال: إن الصلاة محرمة أو باطلة خلف من لا يعرف حاله. فقد خالف إجماع أهل السنة والجماعة) [مجموع الفتاوى 3/282]

واتا : نوێژ لەپشت كەسێ كە عەقيدە وحاڵى نەزانراوە دروستە بەيەكدەنگى زانايان ى موسڵمان وە هەركەسێ بڵێت نوێژ دروست نيە يان باتڵە ئيلا لەپشت كەسێكەوە حاڵى زانراوبێت ئەوا خاوەن ئەم وتەيە پێچەوانەى ئيجماع ى ئەهل ى سونەت وجەماعەى كردووە

وە دەفەرموێت : (من قال: لا أصلي جمعة ولا جماعة إلا خلف من أعرف عقيدته في الباطن، فهذا مبتدع مخالف للصحابة والتابعين) [مجموع الفتاوى 4/542]

هەركەس بڵێ من نوێژى جمعە وجەماعە ناكەم ئيلا لەپشت كەسێكەوە نەبێت كەعەقيدەى بزانم ئەوا ئەو كەسە مبتدع ـە و پێچەوانەى هاوەڵان وتابعينە

ديسان ابن تيميە رحمە الله دەفەرموێت : يجوز للرجل أن يصلى الصلوات الخمس والجمعة وغير ذلك خلف من لم يعلم منه بدعة ولا فسقا باتفاق الأئمة الأربعة وغيرهم من أئمة المسلمين ،

واتا : دروستە بۆ پیاو کەپێنج فەرزەکە ونوێژی جمعە وجگە لەوەش ئەنجام بات لەپشتی کەسێکەوە کە بیدعە و فسق ـی لێ نەبینیوە بە یەکدەنگی پێشەوایانی موسڵمان

– ولیس من شرط الائتمام أن یعلم المأموم اعتقاد إمامه ، ولا أن یمتحنه فیقول : ماذا تعتقد ؟ بل یصلی خلف مستور الحال

وە بەمەرج نەگیراوە بۆ شەرع ـی بونی نوێژ لەپشت ئیمامێکەوە ئیلا عەقیدەی ئیمامەکە بزانێت یان بڕۆی پرسیاری لێ بکەی وبڵێی تۆ عەقیدەت چیە بەڵکو نوێژ لەپشت مستور حال (واتە ئەومەلایەی عەقیدەی لەئێمە شاراوەیە ونازانین چیە)

– ولو صلی خلف من یعلم أنه فاسق أو مبتدع ففي صحة صلاته قولان مشهوران في مذهب أحمد ومالك ، ومذهبُ الشافعي وأبی حنیفة الصحة .

بەڵام ئەگەر نوێژ بـکات لەپشتی کەسێکەوە بزانێت ئەو کەسە فاسق ـەیان مبتدع ـە ئەوا بۆ دروست ـی نوێژەکەی دوو وتـەی مشهور هەیە لەمەزهەب ـی **احمد** و **مالـک** و مەزهەبی **شافعی** و **ابوحەنیفە** ...

– وأما " الصلاة خلف المبتدع " فهذه المسألة فيها نزاع وتفصيل . فإذا لم تجد إماما غيره كالجمعة التي لا تقام إلا بمكان واحد وكالعيدين وكصلوات الحج خلف إمام الموسم فهذه تفعل خلف كل بر وفاجر باتفاق أهل السنة والجماعة

بەڵام نوێژ لەپـشت مبتدع ئەمە بابەتـێ خیلافیە و تەفسیلی تێدایە ئەگەر هیچ پێشەوایەکی تر نەبوو کە جومعەی لەپشتەوە بکەی چونکە جمعە لەیەک شوێن ئەنجام دەدرێت وە وەک دوو جەژنەکە وە وەک نوێژ لەپشت ئیمام لەکاتی مەوسم ئەم نوێژانە لەپشت هەموو ئیمامـێ ئەکرێ باش بێ یان خراپ

– وإنما تدع مثل هذه الصلوات خلف الأئمة أهل البدع كالرافضة ... إذا لم يكن في القرية إلا مسجد واحد فصلاته في الجماعة خلف الفاجر خير من صلاته في بيته منفردا ; لئلا يفضي إلى ترك الجماعة مطلقا .

ئەم نوێژانە ئەنجام نادرێت لەپشت مەلای ئەهلی بیدەع ی ڕافیزە وهاوشێوەکانیان ... ئەگەر لە لادێیەکدا تەنها مزگەوتێ هەبێت ئەوا نوێژی جەماعەتەکەت دروستە جامەلاکە باش بێت یان خراپ چونکە نوێژی جەماعەت کردنت لەپشتی مەلایە خراپ باشترە لەوەی لەماڵ بەتەنها نوێژ بکەی بۆ ئەوەی سەر نەکێشێت بۆ وازهێنان لەنوێژی جەماعەت بەگشتی.

– وأما إذا أمكنه أن يصلي خلف غير المبتدع فهو أحسن وأفضل بلا ريب. [مجموع الفتاوى" (23/351 -356)]

بەڵام ئەگەر تواناى هەبوو نوێژ بکات لەپشتی کەسێ کەمبتدع نەبێت ئەوا باشتر وچاکترە بێ هیچ گومانێ.

بەپوخـــتی

١- نوێژ لەپشت مەلایەک بزانیت کافر ومورتەدە وکەوتۆتە ڕیــدەوە باتڵە ئەگەر کردت دەبێت دووبارەی کەیتەوە.

٢- نازانیت مەلاکە عقیدەی چیە نازانیت کوفری هەیە یاخود نــا ئەمە بێ پرسیارکردن لەعەقیدەی نویژ ئەکەیت و دروستە.

٣- مەلایـەک کوفری لێدەرنەکەوتوە بەڵام بیدعەچیە ئەمە ئەگەر بتوانیت بڕۆی لەپشت مەلایەکی ئەهلی سونەت نوێژ بکەی ئەوا دەڕۆی بۆ پشت مەلا سونیەکە لەپــشت مبتدعەکە نوێژ ناکەی بەڵام ئەگەر مەلای سونیت دەست نەکەوت یان دووربوو لێتەوە ئەوا لەپــشت مەلا مبتدع ـەکەوە نوێژ ئەکەی بەو مەرجەی بیدعەکەی کوفری نەبێت.

لێرەدا ئەهلی فیتنە وشوبهات شوبهەیە ئەوروژێنن

ئەڵێن ئیمام ـی احمد فەرمووی : (من سەرەتا ئاسانکاریم ئەکرد لەم بابەتە، بەڵام کاتێک کە بیدعە زۆر بوو ئەوا نوێژ مەکە تەنها لەدوای ئەو کەسە نەبێت کە عەقیدەکەی ئەزانیت)

[طبقات الحنابلة : ٥٩/١]

– ئەم وتەیەی ئیمامی احمد مەبەست ـی پێی ئەوەنیە نوێژکردن لەپشت کەسێ عەقیدەی شاراوەیە دروست نیە بەڵکو مەبەستی ئەوەیە لای ئیمام احمد باشتر وایە نوێژ نەکەیت ئیلا لەپشت کەسێکەوە کەبزانیت ئەهلی سونەیە ئەمما ئەگەر ئەهلی سونەتت دەست نەکەوت نوێژکردنت لەپشت کەسێ کەعەقیدەی شاراوەیە دروستە

بەڵگەش وتەی ئیمامی ئەحمەدە رحمه الله : عبد الله ـی کوڕی ئیمام أحمد ـدەفەرموێت (إذا كان الذي يصلي بنا لا يقول بشئ من هذا صليت خلفه فإذا كان يصلي بنا يقول بشئ من هذا

القول أعدت الصلاة خلفه) [كتاب حكم الصلاة خلف المبتدع والفاسق]

واتا : ئەگەر ئەوکەسەی پێش نوێژیمان بۆ دەکات ئەوقسانە ناڵێت (وتەی قورئان مەخلوقە) ئەوا نوێژی لەپشتەوە دەکەم جا ئەگەر پێش نوێژی بۆکردین و ئەوقسانەی دەکرد (واتە کوفری دەرخست) ئەوا نوێژەکە دووبارە ئەکەمەوە .

– کەواتە لەعەقیدەی ئیمام احمد مەلایەک کوفری لێ نەبینرابێت نوێژی لەپشت ئەکرێ ئەگەر چی زۆربەی مەلاکانی تریش لەکوفردا بن بەبەڵگەی ئەوە وتەیە کەئێستا خوێندتەوە

ئەی مەبەست ی ئیمام احمد چیە کەفەرمووی من سەرەتا ئاسانکاریم دەکرد لەبابەتی نوێژکردن ؟؟

مەبەستی ئیمام احمد ئەوەیە سەرەتا تەکفیری جەهمیەکان ی نەدەکرد کەواتە نوێژی لەپشتیان بەدروست زانیوە پێش

تەکفیرکردنیان (بەو واتایەی بیدعەکەیان ی بەبیدعەی کافرکەر نەدەزانــی وەکـ پرسیاری لێدەکەن خۆی دەفەرموێت.

ابراهيم الدورق ی دەفەرموێت : سألت أحمد بن حنبل عمن يقول: القرآن مخلوق ؟ فقال: كنت لا أكفرهم حتى قرأت آيات من القرآن: وَ لَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْواءَهُمْ مِنْ بَعْدِ ما جاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ و قوله: بَعْدَ الَّذِي جاءَكَ مِنَ الْعِلْمِو قوله: أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِفالقرآن من علم اللّه و من زعم أن علم اللّه مخلوق فهو كافر)

پرسیارم لە ئەحـمەدی کوڕی حەنبەل کرد لەبارەی کەسێک کە بڵێت قورئان مەخلوقە. ئیمام فەرمووی : من سەرەتا تەکـفیرم نەدەکرن تا چەند ئایەتێکم خوێندەوە لەقورئان الله ـدەفەرموێت (ئەگەر شوێن هەواو ئارەزووی ئەوان بـکەویت لەپاش ئەوەی زانستت بۆهاتوە) وە الله ـدەفەرموێت : (الله بەزانستی خۆی دایبەزاندوە) قوڕئان لەزانستی الله یە هەرکەس پێی وابێ زانستی الله مەخلوقە ئەوە کـافرە)

جاکـە ئیمام احمد سەرەتـا جەهمیەکانی پێ کافرنەبـوە وبیدعەکەیانی بەکوفری نەزانی بـوو لەهەمان کاتدا ڕێگەی ئەیا لەپشت مبتدعەوە نوێژ بـکرێت یەکێ لەو مبتدعانەی سەردەم ـی ئیمام جەهمیەکان بـوو کە [پرسیاریان لە ئیمام احمد کرد لەبارەی نوێژ لەپشت مبتدعەوە] : أيصلى خلف صاحب بدعة؟ فقال: إذا كان داعية أو يخاصم فيها أو يدعو إليها لا يصلى خلفه ولا يكلم. فقلت: فمن كان فيه شيء إلا أنه لا يخاصم فيه؟ قال: هو أهون. قلت: فيصلى خلف هذا؟ قال نعم. قلت: أ فليس هذا صاحب بدعة؟ قال: بلى ولكن هذا لعله لا يدرى يرجع، وهذا يدعو إليها . [مسائل ابن هانئ ١/ ٦٢]

ئایا نوێژ لەپـشت خاوەن بیدعەوە دەکـرێ ؟

فەرمووی : ئەگەر بانگەوازکار بێت و مناقەشەی لەسەر بـکات وبانگەوازی بۆبکات نوێژی لەپشتەوە ناکرێ وقسەی لەگەڵ ناکرێ

وتم : ئەی ئەگەر بیدعەی هەبێت و مناقەشە لەپێناو بیدعەکەی نەکات؟

ئیمام احمد فەرمووی : ئەمە ئاسانترە

وتم : نوێژی لەپشتەوە ئەکرێ ؟

فەرمووی : بەڵێ

وتم : ئەی ئەم کەسە مەگەر خاوەن بیدعە نیە ؟

فەرمووی بەڵێ بەڵام لەوانەیە ئەم کەسە جاهل بێت و بگەڕێتەوە بەڵام بانگخوازی بیدعە دەعوە دەکات بۆبیدعەکەی .

– کەواتا ئاسانکاریەکەی ئیمام احمد ئەوەبوو بەشەرعی دەزانی نوێژ لەپشت مبتدع ـەوە بکرێت یەکێ لەو مبتدعانە جەهمیەکان بون کەئیمام سەرەتا بەکافری نەدەزانین ئەمە ئاسانکاریەکەی بوو بەڵام بۆ ئەهلی بیدەع کەبیدەعی کوفریان لێ نەبینراو ئیمام ی احمد فەرمووی : وەک لەکتاب السنة هاتوە (ولا أحب الصلاة خلف أهل البدع) نوێژکردن لەپشت ئەهلی بیدەعم پێ خۆش نیە .

- کەواتــا ئیمام احمد نوێژکردن لەپشت کەسێ عەقیدەی نەزانراوە بەدروست ئەزانێ وەک ئەو وتەیەی لەسەرەتا دامناوە بەڵام وای پێخۆشترە لەپشت ئەهلی سونەت بکرێت

- کەواتــا سەرەتا ئاسانکاری کردوە نوێژی لەپشت مبتدع پێ جائیز بوە بەڵام دواتر پێی باش نەبوە لەپشت مبتدع نوێژ بکرێ ئیلا ئەهلی سونەت نەبێت وە لەکاتــی نەبونی ئیمامێ عەقیدەی ئەهلی سونەت بێت نوێژکردن ـی لەپشت مەلایەکەوە پێ جائیزبوە کەکوفری نەبێت وەک ئەو وتەیەی کەفەرمووی (ئەگەر ئەوکەسەی پێش نوێژیمان بۆ دەکات ئەوقسانە ناڵێت (وتەی قورئان مەخلوقە) ئەوا نوێژی لەپشتەوە دەکەم جا ئەگەر پێش نوێژی بۆکردین و ئەوقسانەی دەکرد(واتە کوفری دەرخست) ئەوا نوێژەکە دووبارە ئەکەمەوە .)

شێخی ئیسلام ابن تیمیە دەفەرموێت : (وكان بعض الناس إذا كثرت الأهواء يحب أن لا يصلي إلا خلف من يعرفه على سبيل الاستحباب كما نقل ذلك عن أحمد أنه ذكر ذلك لمن سأله ولم يقل أحمد ؛ إنه لا تصح إلا خلف من أعرف حاله) [مجموع الفتاوى (3/280)]

واتا : هەنێ لەخەڵکان کاتێ بیدعە بەربڵاوبێت پێیان خۆشە نوێژ نەکرێ ئیلا لەپشت کەسێکەوە نەبێت کەعەقیدەی بزانن ئەم کارەشیان پێ خۆش و پێ باشە هەروەک لەئیمام ی احمدەوە گێڕاوەتەوە کە کاتێ پرسیاری لێدەکەن وادەفەرموێ بەڵام ئیمام احمد نەیفەرمووە نوێژ دروست نیە ئیلا لەپشت کەسێکەوە کەحاڵی بزانیت .

الحَمْدُ للهِ رَبِّ العَالَمِينَ